

- зобов'язання щодо сплати на користь держави суми пені за час прострочення виконання вказаних зобов'язань, за наявності підстав для застосування такої штрафної санкції.

За умови запровадження пропозицій висловлених в межах даної статті, даний перелік наслідків також

слід доповнити зобов'язанням, щодо подання Мінфіну, органам ДПС та ДВС інформації, необхідної для проведення моніторингу спроможності боржника за гарантованим зобов'язанням, виконувати зобов'язання за запозиченням, залученим під державну гарантію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50, № 50–51. – Ст. 572.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18 – Ст. 144.
3. Про державну податкову службу в Україні : Закон України від 04.12.1990 (в редакції від 30.11.2010) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 6. – Ст. 37.
4. Про затвердження Порядку відображення операцій, пов'язаних з державним боргом та гарантованим державною боргом, при плануванні та виконанні державного бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2004 № 42// Офіційний вісник України від 31.12.2010. – 2010. – № 99. – Ст. 3526.
5. Методичні рекомендації щодо порядку погашення у 2010 році заборгованості суб'єктів господарювання перед державою за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, бюджетними позичками та фінансовою допомогою, наданою на поворотній основі : Наказ Державної податкової адміністрації України від 14.09.10 № 701 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Андросов С. М. Забезпечення виконання господарських зобов'язань у сфері банківського кредитування / С. М. Андросов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – Донецьк. – 2008. – 20 с.
7. Господарське право : підручник / О. П. Подцерковний, О. О. Квасніцька, А.В. Смітюх та ін. ; За ред. О. П. Подцерковного. – Х. : Одиссей, 2010. – 640 с.
8. Гофман О. Р. Державна гарантія як засіб забезпечення виконання господарських зобов'язань: поняття та ознаки / О. Р. Гофман // Європейські перспективи. – 2010. – № 4. – С. 116–124.
9. Панченко М. І. Цивільне право України : навч. посіб. – К. : Знання, 2005. – 583 с.
10. Словник української мови : В 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – Київ : Наукова думка, 1970–1980 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/naslidok>.
11. Словник іншомовних слів за ред. О. С. Мельничука. – 2-ге видання, випр. і доп. – Київ : Головна редакція «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1985. – 966 с.
12. Витяг з аналізу судової практики розгляду цивільних справ, що виникають з договорів страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua>.

УДК 346.56

ОСОБЛИВОСТІ ВНЕСЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

THE FEATURES OF THE INTRODUCING OF INTANGIBLE ASSETS TO AUTHORIZED CAPITAL OF COMPANIES

Гусь А.В.,

аспірант II року навчання

Інституту економіко-правових досліджень

Національної академії наук України

У статті розглянуто проблемні питання внесення до статутного капіталу господарського товариства такого нематеріального активу як право користування земельною ділянкою. Досліджено особливості використання для формування статутного капіталу прав інтелектуальної власності. На аналізі діючого законодавства та судової практики сформульовані пропозиції стосовно роз'яснення проблемних питань.

Ключові слова: нематеріальні активи, право користування земельною ділянкою, право інтелектуальної власності, статутний капітал.

В статье рассмотрены проблемные вопросы внесения в уставный капитал хозяйственного общества такого нематериального актива, как право пользования земельным участком. Исследованы особенности использования для формирования уставного капитала прав интеллектуальной собственности. На анализе действующего законодательства и судебной практики сформулированы предложения относительно разъяснения проблемных вопросов.

Ключевые слова: нематериальные активы, право пользования земельным участком, право интеллектуальной собственности, уставной капитал.

The article deals with the problematic issues contribution to the authorized capital of a business entity such intangible asset as the right to use the land. It deals with the features of using intellectual property rights for the formation of the authorized capital. On the basis of current legislation and judicial practice the author makes proposals for solving problem issues.

Key words: intangible assets, the right to use the land, intellectual property law, authorized capital.

Постановка проблеми. Проблематику дослідження зумовлено різними підходами до можливості внесення до статутного капіталу господарських товариств

нематеріальних активів. Це стосується, зокрема, прав користування земельною ділянкою та прав інтелектуальної власності. Вибраний напрям дослідження – до-

кументальне оформлення переходу внеску від засновника до товариства, його оцінка та облік.

Стан дослідження. Дослідженню договорів щодо об'єктів інтелектуальної власності питання їх передачі до статутних фондів (капіталів) господарських товариств порушували Ю.С. Атаманова, О.А. Городов, О.В. Кірдяшова, О.А. Степанова, О.Д. Святоцький, О.А. Шестаков та інші; як нематеріальні активи у складі майна суб'єктів господарювання їх розглядали Л.Н. Борохович, І.В. Єршова, О.В. Новосельцев, С.О. Степанов; проблему передачі нематеріальних активів як вклад в просте товариство досліджували В.В. Резнікова та С.Р. Шевчук. Комплексного ж цілеспрямованого дослідження передачі нематеріальних активів як форми участі в господарських товариствах на даний час немає.

Саме тому **метою** статті є подальша теоретична розробка можливості формування статутного капіталу господарських товариств за рахунок нематеріальних активів, з'ясування особливостей їх внесення та обліку.

Виклад основного матеріалу. Можливість використання нематеріальних активів в якості внеску до статутного капіталу визначена ч. 2 ст. 115 ЦК України, ч. 1 ст. 86 ГК України, ч. 4 ст. 93 Земельного кодексу України [1], ч. 1 та 2 ст. 11 Закону України «Про акціонерні товариства» [2], ст. 13 Закону України «Про господарські товариства» [3]. Якщо зазначені акти визначають загальні вимоги щодо вкладів засновників, то спеціальні встановлюються законами, наприклад, Законом України «Про страхування» [4] забороняється використовувати для формування статутного капіталу вносити нематеріальні активи, а Закон України «Про банки і банківську діяльність» [5] допускає формування статутного капіталу лише за рахунок грошових внесків.

Основними нематеріальними активами, що вносяться до статутного капіталу виступають права інтелектуальної, зокрема промислової власності, щодо інших майнових прав, які допускаються до внесення як вкладів, то ними є різні права користування майном, які на думку В.В. Луця, повинні відповідати критерію оборотоздатності, тобто можуть передаватись іншим особам [6, с. 254-255].

Сьогодні в теорії і практиці постає питання стосовно можливості внесення права користування земельною ділянкою до статутного капіталу. Законом України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України» [7] зі ст. 13 Закону України «Про господарські товариства» була виключена можливість формування статутного фонду за рахунок внесення учасниками прав користування землею. З аналізу відповідних норм ГК України, який передбачає формування статутного капіталу в тому числі й за рахунок права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, та основного нормативного акту у сфері земельних правовідносин – Земельного кодексу можна зробити висновок про те, що останній не дає можливості власникам земельної ділянки передавати одне зі своїх повноважень (тобто право користування) як внесок у статутний фонд. ЗК, говорячи про право користування, вживає поняття «постійне користування» та «тимчасове користування». При цьому особи, які володіють правом постійного користування (фізичні особи, які не оформили право власності або право оренди та державні і комунальні юридичні осо-

би) не мають права відчужувати такі земельні ділянки в т.ч. передавати їх як внесок у статутний фонд.

Під правом тимчасового користування розуміється право оренди, яке ґрунтується на договорі оренди землі. Відчуження права оренди земельної ділянки відповідно до положень Земельного кодексу стало допустимим з прийняттям Закону України 16 вересня 2008 року [8], який доповнив ст. 93 Земельного кодексу ч. 5, що закріплює відповідну можливість щодо орендованих земельних ділянок із земель приватної власності громадян та юридичних осіб. Що ж стосується земельних ділянок державної або комунальної форми власності, то право на їх оренду за загальним правилом може бути відчужено лише шляхом продажу на земельних торгах, разом з тим ч. 2 ст. 8-1 Закону України «Про оренду землі» [9] допускає відчуження орендарем права на оренду земельної ділянки державної або комунальної власності, наданої для будівництва житлового будинку за згодою орендодавця у разі, якщо таке будівництво розпочате, на строк та на умовах, визначених первинним договором оренди, або якщо таке відчуження передбачено первинним договором оренди. Тобто законодавець дозволяє передавати до статутного капіталу право на оренду земельної ділянки не тільки її власником а й орендарем зі згоди власника. Таке право має бути оговорено в договорі оренди відповідно до ст. 15 Закону «Про оренду землі», яка відносить до істотних умов договору визначення умов внесення до статутного фонду права оренди земельної ділянки. Правову позицію щодо недійсності договору у випадку відсутності у договорі оренди умови про передачу у заставу та внесення до статутного фонду права оренди земельної ділянки підтримує Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (ухвала від 07 грудня 2011 року по справі 6-28568св11, у складі головуючого судді Сімоненко В.М., суддів: Гончара В.П., Дербенцевої Т.П., Олійник А.С., Ступак О.В.) [10] та Верховний суд України (лист від 24.11.2008 року «Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними (узагальнення)» [11].

Відповідно до ст. 125 ЗК право власності на земельну ділянку виникає після одержання її власником документа, що посвідчує право власності на земельну ділянку, та його державної реєстрації. Положення ЗК також підтверджують й матеріали судової практики, зокрема, Рішення Господарського суду Житомирської області за справою № 17/5007/830/12 від 2 жовтня 2012 року [12] визначає, що право користування земельною ділянкою як внесок до уставного фонду господарської товариств повинно бути затверджено відповідним договором, який є підґрунтям для державної реєстрації вказаних речових прав відповідно до ст. 4 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [13].

Найбільш вдалою формою договору в даному випадку уявляється засновницький договір з оформленням акту прийому-передачі права користування земельною ділянкою. Питання з приводу його юридичної природи в літературі все ще залишається спірним: в одних випадках він розглядається як різновид договору про спільну діяльність [14], в інших – проводиться відмежування засновницького договору від договору про спільну діяльність [15]. Так, Н.О. Саніахметова головну відмінність засновницького договору від договору

про сумісну діяльність вибачає саме в тому, що спільні дії засновників здійснюються з метою створення нової юридичної особи, в діяльності якої вони братимуть участь. На відміну від договору про спільну діяльність, де виникають відносини спільної часткової власності учасників на створене або придбане ними майно (включаючи отримані доходи), внаслідок укладання засновницького договору такі відносини не виникають, оскільки власником майна стає заново створена засновниками юридична особа [16, с. 13].

Особливого значення при формуванні статутного капіталу господарського товариства набувають об'єкти права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності складаються з права на об'єкти інтелектуальної власності та виключного права дозволяти їх використання. У главі 75 ЦК передбачені різні види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності: ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності, ліцензійний договір, договір про передання виключних прав інтелектуальної власності та інші договори. Тобто у разі внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного фонду власник цих прав може в першому випадку передати лише право на використання об'єкта права інтелектуальної власності, залишивши за собою своє майнове право, а в другому випадку – внести саме майнові права.

На думку О. Новосельцева [17], використання інтелектуальної власності в статутному капіталі дозволяє:

- сформулювати значний за розмірами статутний капітал без відриву грошових коштів і забезпечити доступ до банківських кредитів та інвестицій (об'єкти інтелектуальної власності можна використовувати як об'єкти застави на рівні з іншими видами майна);

- амортизувати інтелектуальну власність в статутному капіталі та замінювати її реальними грошовими коштами (капіталізувати інтелектуальну власність), при цьому амортизаційні відрахування на законних підставах включаються до собівартості продукції, тобто не оподатковується прибуток;

- брати участь як засновники (власники) під час організації дочірніх і самостійних фірм без відривання грошових коштів.

Якщо нематеріальний актив отримано в якості внеску до статутного фонду, відповідно до п. 14 П(С)БО 8, то визнається погоджена засновниками (учасниками) господарського товариства його справедлива вартість. Оцінка нематеріальних активів, що вносяться до статутного фонду як внесок одного із засновників, здійснюється експертним шляхом за домовленістю сторін з орієнтацією на справедливую вартість. У разі, якщо господарське товариство створюється однією особою, вона самостійно визначає оцінку майна, яке нею вноситься як вклад в оплату акцій, і фіксує це в статуті.

Відносини, щодо внесення не грошових вкладів в статутний капітал можуть розглядатися з точки зору приватного та публічного права. У першому випадку – це договірні відносини з приводу зміни власника об'єкту. У другому – відносини з формування корпоративних прав. Важливим моментом в їх оформленні постає не тільки правильна оцінка відповідного об'єкту, але й оформлення внесення такого вкладу, тобто дає змоги визначити момент виникнення у господарського товариства права власності щодо нього. Наразі ані

Господарський, ані Цивільний кодекси України, крім вказівок на обов'язок внесення учасниками товариства з обмеженою відповідальністю та командитного товариства внесків до статутного та складеного капіталів протягом року з моменту їх державної реєстрації.

До прийняття 21 квітня 2011 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури започаткування підприємництва» [18] Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [19] в ч. 4 ст. 24 визначав необхідність подання для проведення державної реєстрації юридичної особи документа, що підтверджує внесення засновником (засновниками) вкладу (вкладів) до статутного фонду (статутного або складеного капіталу) юридичної особи в розмірі, який встановлено законом.

Зазначена норма разом з тим не давала уяви про те, що собою являє цей документ, хто має його скласти та підписувати, хто виступає правонаступником переданих майнових прав, адже господарське товариство ще не зареєстровано та не має статусу юридичної особи. Зі спрощенням процедури започаткування підприємництва єдиним законодавчим обґрунтуванням необхідності документарного оформлення внесення нематеріальних активів до статутного капіталу виступає вимога Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [20] щодо оформлення первинних документів, які фіксують факти здійснення господарських операцій, що повинні бути складені під час її здійснення, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Разом з тим постає питання про перехід права власності від засновника до господарського товариства. Вбачається, що в такій ситуації на підприємстві протягом року з моменту державної реєстрації повинна бути складена комісія із складання акта на підтвердження внесення майна та майнових прав, призначена керівником господарського товариства з обов'язковим залученням головного бухгалтера.

Висновки. На сучасному етапі розвитку вітчизняної та світової економіки формування статутного капіталу господарських товариств відбувається не лише за рахунок традиційних внесків: грошей та матеріальних активів – але й нематеріальних. Зокрема важливу роль в даному процесі відіграють майнові права інтелектуальної власності та права користування майном. Виходячи з того, що наразі в Україні до 1 січня 2016 року подовжено дію мораторію на відчуження земель сільськогосподарського призначення, питання правової регламентації передачі до статутного капіталу права користування земельною ділянкою є актуальним та потребує більш ґрунтовного дослідження в рамках науки земельного права. Що ж стосується вирішення задач, поставлених в рамках цього дослідження, то було, поперше, встановлено, що в якості внеску до статутного капіталу господарських товариств можуть бути внесені ті нематеріальні активи, які відповідають наступним ознакам:

- оборотоздатність;
- можливість грошової оцінки;
- формальна визначеність (наявність правовстановлюючого (первинного) документу);
- виключність (нематеріальний актив повинен вноситься безпосередньо власником або, у випадках, визначених чинним законодавством, з його дозволу).

По-друге, визначено спосіб оформлення переходу нематеріальних активів від власника до новоствореної господарського товариства шляхом укладання між засновниками (учасниками) засновницького договору, з наступним складанням акта на підтвердження внесення майна та майнових прав до статутного фонду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Відомості Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50 – 51. – Ст. 384.
2. Закон України від 17 вересня 2008 року «Про акціонерні товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50 – 51. – Ст. 384.
3. Закон України від 19 вересня 1991 року «Про господарські товариства» // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
4. Закон України від 7 березня 1996 року «Про страхування» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
5. Закон України від 7 грудня 2000 року «Про банки і банківську діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5 – 6. – Ст. 30.
6. Корпоративне право України: підручник / В.В. Луць, В.А. Васильєва, О.Р. Кібенко, І.В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В.В. Луць. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
7. Закон України від 27 квітня 2007 року «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України» // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 33. – Ст. 440.
8. Закон України від 16 вересня 2008 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння будівництву» // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 48. – Ст. 358.
9. Закон України від 6 жовтня 1998 року «Про оренду землі» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 46 – 47. – Ст. 280.
10. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07 грудня 2011 року по справі 6-28568св11[Електронний ресурс] / «Єдиний державний реєстр судових рішень» [сайт]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/20205889>.
11. Узагальнення судової практики Верховного суду України від 24 листопада 2008 року «Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними» // Вісник Верховного суду України. – 2009. – № 1. – С. 22.
12. Рішення Господарського суду Житомирської області за справою № 17/5007/830/12 від 2 жовтня 2012 року [Електронний ресурс] / «Єдиний державний реєстр судових рішень» [сайт]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/26385163>.
13. Закон України від 1 липня 2004 року «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 51. – Ст. 553.
14. Коссак В.М. Иноземні інвестиції в Україні: цивільно-правовий аспект / В.М. Коссак. – Львів: Центр Європи, 1996. – 62 с.
15. Довгерт А.С. Спільна діяльність / А.С. Довгерт // Цивільне право. – К., 1999. – Ч. 2. – 864 с.
16. Саниахметова Н.А. Учредительный договор / Н.А. Саниахметова // Бизнес. – 1995. – № 10. – С.
17. Новосельцев О. Аудит интеллектуальной собственности / О. Новосельцев // Интеллектуальная собственность. – 1994. – № 11 – 12. – С. 5 – 8.
18. Закон України 21 квітня 2011 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури започаткування підприємництва» // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 43. – Ст. 446.
19. Закон України від 15 травня 2003 року «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31 – 32. – Ст. 263.
20. Закон України від 16 липня 1999 року «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – Ст. 365.

УДК 346.7:339.338(477)

**ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНЕ ЗАМОВЛЕННЯ»
В ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ**

THE CONCEPT «STATE ORDER» IN ECONOMIC LEGAL RELATIONSHIPS

Сжель О.Л.,

аспірант III року навчання

кафедри господарського права та процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Стаття визначає роль державного замовлення в економічній політиці країни на сьогоднішній день. Тлумачить поняття «державне замовлення» та конкретизує його шляхом відмежування від понять «державні потреби», «державні закупівлі» та «державний контракт».

Ключові слова: державне замовлення, державні потреби, державні закупівлі, державний контракт.

Статья определяет роль государственного заказа в экономической политике страны на сегодняшний день. Толкует понятие «государственный заказ» и конкретизирует его путем отграничения от понятий «государственные нужды», «государственные закупки» и «государственный контракт».

Ключевые слова: государственный заказ, государственные нужды, государственные закупки, государственный контракт.

The article defines the role of public procurement in the economic policy of the country to date. Interprets the concept of «public order» and specify it by separation of the concepts of «public purpose», «public procurement» and «government contract».

Key words: public order, public needs, public procurement, public contract.